Башҡорт байрамдары тураһында легенда.

Сценарийзың авторы : Гиндуллина Гөлфинә Нуррахман кызы
(түбәндәге текст буйынса)

Легенда о башкирских праздниках

Когда был создан мир, расселились люди в разных местах и стали жить-поживать. Каждому народу был дан свой язык, своя одежда, своя пища. Когда все необходимое было уже распределено, бог оповестил все народы: «В такой- то день прибудьте получить свои праздники».

Каждый народ отправил к богу самых расторопных людей. Явился человек и от башкир. На долю каждого из посланцев выпало по пять праздников. Взяли они их с собой, погрузили на телеги и пустились в обратный путь.

По пути домой у башкира сломалась ось тележного колеса. Что было делать? Нельзя же попросту оставлять на дороге праздники. И вот один за другим передал башкир свои праздники соседям, а сам бросил телегу и отправился дальше пешком.

Повсюду начались празднества. Повсюду веселье, смех да песни. И только на башкирской земле тишина да покой. Невесело людям- ибо нет у них никаких праздников. Что делать? Не в силах ничего другого придумать, решили башкиры отправить к богу снова этого человека.

Когда тот явился к всевышнему, тот мирно почивал. Даже не взглянув на пришедшего, стал он спрашивать:

- Кто такой?

- Я из страны башкир.

- Я ведь уже раздал, что можно было раздать. А тебе что надобно?

- Так и так, о владыка, нету у нас праздников. На обратном пути сломалась у меня телега, вот и раздал я подаренные тобою праздники другим. Невесело в нашей стране. Нужны нам праздники, о владыка!

Вскочил Бог с места и сказал так:

Кончились у меня праздники. Если праздники вам очень нужны, приглашайте гостей. Каждый гость принесет с собой праздник.

С тех пор приглашение в гости стало у башкир народным обычаем. Пришел гость- значит пришел в дом праздник. С тех самых времен укоренилось у башкир душевное гостеприимство.

Сәхнәлә тирмә. Тирмә эргәһендә һәркем үҙ әше менән мәшхүл. Ир-ат ирҙәр эше менән, ә хатын – ҡыҙ үҙ эштәре менән булаша. Бөтәһе лә боронго милли киемдә.

Автор: Дөньяла бөтә халыҡ үҙҙәренә тәгәйенлэнгэн ерҙәргә төпләнеп йәшәй башлагаç, Раббыбыҙ һәр халыҡ өсөн иң ҡәҙерле, иң кәрәкле нимәләрде өләшеп биргән. Уларҙы тыуған телле, милли киемле, милли ашлы иткән. Өләшәһен, өләшеп бетҡәс ошондай хәбәр еткергән.

Аллаһы тәгәлә тауышы: (Барыһы ла,ҡараштарын күккә төбәп, тыңлайҙар). Бөтә ер йөҙөндә йәшәгән халыҡтар иғтибарына! Йома көн, бөтә халыҡ үҙҙәренең байрамҙарын алырға килһендәр!

Оло кеше: Йәгеҙ, уландар! Раббыбыҙ ҡаршына кемде ебәрәбеҙ. Үҙегеҙ күреп тораһығыҙ, байрамһыҙ тормош күңелһеҙ. Єшләйбеҙ дә, ашайбыҙ ҙа, ә йән байрам һорай.

Барыһы ла : Єйе,әйе, дөрөç, дөрөç.

Арадан бер**әү:** Дөрөç йәмәғәт, барырға кәрәк, байрамдарҙы алып ҡайтырға кәрәк.

Арадан берәү: Єгәр ҙә кире ҡаҡмаһагыҙ, минең бер тәкдимем бар.

Оло кеше: Йәле, йәле, әйтеп ебәр.

Арадан берәү: Йомагужа олатайҙы ебәрегә ҡәрәк. Ул оло кеше күпте күргән, күпте белгән тигәндәй.

Оло кеше: Бик дөрөç, улан!

Барыһы ла**:** Єйе,әйе. Уны ебәрәйек.

Оло кеше: Йәгеҙ тыңлайыҡ әле, Йомагужа олатай үҙе ни әйтер.

Йомагужа Ошондай оло яулаплы әште миңә ышанып тапшыргаными өсөн рәхмәт. Ћай, Раббым, кабул итә күр. Мин риза йәмәғәт. Бөгөн үк бәләкәй арбамҙы алып юлга сыгам.

Сәхнә алды. Иомагужа олатай бәләкәй арбаһына «байрамдар» төйәгән ҡайтып килә. Арбада йыр-бейеү, уйын - көлкөнө күрһәткән һүрәттәр төшөрөлгән төрлө төҫтәге шарҙар. Сәхнә уртаһында арбаһы ватыла.

Йомагужа Нимә эшләргә инде хәҙер? Байрамдарҙы алып ҡайтып еткерә алмаһам, халҡым ни әйтер. Бында ла ҡалдырып китеп булмай бит инде. Йә, Раббым, ярҙамыңдан ташлама. (ҡулын каш өҫтөнә, куйып тирә-юнде күҙәтә).
Исмаһам, тирә-юндә лә берһе лә күренмәй.(Тамашасы залындағы кешеләргә мөрәжәғәт итеп). Тукта, тукта, ана кемдәрҙер үтеп бара түгелме. Кешеләр, туҡтагыҙ әле. Килегеҙ әле бында. Мәгеҙ алыгыҙ ошо байрамдарҙы. Бында ҡалдырып китә алмайым бит инде. Мәгеҙ алыгыҙ. Рәхәтләнеп байрам итегеҙ. (Һөйләнә, һөйләнә шарҙарҙы тамашасыларға өләшә).

Сәхнә асылғандағы күренеш.Күңелле көйләр ишетелә. Є тирмә тирәһендәге кешеләр уйнамайлар ҙа, көймәйләр ҙә.
Оло кеше: Нимә, уландар, гел ошолай бойыгып ултырырбыҙ мыни? Күршеләр ана нисек байрам итәләр. Йомағужа олатай, әллә Аллаһы тәгәләнән һорап ҡарыйбыҙмы. Баыйрамдар ҡалған булһа, бирәм тиһә, барырға кәрәк, алып ҡайтырға кәрәк!

Йомагужа. Йәгеҙ, һорап ҡарайык. Башлап доға ҡылайыҡ. (Йомагужа алға сығып ултыра). Бисмиллаһи рахмани рахим! Я, Раббым, һиңә өндәшәм. Берүк үтенесемде кире ҡаҡма.

Алла тауышы. Кем булаһың?

Йомагужа. Мин башҡорт иленән.

Алла тауышы Өләшәһе нимәләрҙе оләшеп бөттөм, тағы ла ни кәрәк?

Иомагужа. Я, Раббым, халҡым байрамдарҙан мәхрүм. Теге ваҡыт арбам ватылып байрамдарыңды халҡыма алып ҡайтып тапшыра алмыным. Осраған юлсыларға таратып бирҙем. Я ходай халҡым байрамһыҙ интегә.

Алла тауышы Байрамҙар кәрәк икән, кәңәшемде тыңла.

Иомагужа. Һай, бөйөк Аллам, тыңлайбыҙ, тыңлайбыҙ кәңәшеңде.

Алла тауышы Байрамҙар кәрәк икән, ҡунаҡ саҡырығыҙ. Һәр ҡунаҡ үҙә менән оло байрам алып килер.

Автор Ошо көндән башлап ҡунаҡ ҡаршылау башҡорт илендә халыҡ йолаһына әйләнгән. Ошо көндән башлап халҡының ҡунаҡсыл тигән даны йәшәй.

Сәхнәлә «ҡунаҡ ҡаршылау» йолаһы күрһәтелә. Йыр – бейеү, уйын - көлкө башлана.

Автор Озаҡламый башҡорт илендә
Шундай оло ваҡыйға
Рәсәй менән ҡушылғанға
450 йыл тула.
Тағыла килегеҙ беҙгә
Байрам итәрбеҙ бергә.